

Heikkilän vuosi- harjoittelijana 40 vuotta sitten

19.6. sunnuntaina ottaa uni taas lainansa takaisin. Harjuriipoika nukkuu iltapäivään asti Ukkolan kamarissa. Lauantai-iltana ei ollut malttanut mennä muitten samanikäisten menoihin. Kiekon niityllä sai olla ulkoilmakonsertissa, mitä kuovit ja työttöhyypät vielä tähän aikaan pitivät. Hytittömällä traktorilla karhitessa haistaa myös suoniityn hajut ja muokatun turpeen väkevät tuoksut. Kalenterissa lukee: Mari-ohrassa kellastumista. Kuuma sää.

Maanantaina Kiekolla ojamaita levitettäessä ja laidottaessa puhkeaa Majorista eturengas. Vanha konsti on lyödy lankunpätkä etuakselin ja rungon väliin kiilaksi. Tyhjä ratas jää ilmaan ja niin ajetaan kolmella rattaalla renkaapaikkukseen. Mahtaako tempu onnistua noilla nykyisillä ladon korkuisilla traktoreilla.

Kesäharjurit ovat menneet maamieskouluun salaojituskurssille. Ovat tainneet joutua ojimaan koulun omistamia maita Ylivieskan Olmalassa. Ylivieskasta piti saada siihen maamiesopisto (agrokologilutus), mutta eivät saaneet, vaikka olivat jo lahjoittaneet Olmalan pelot Suomen valtiolle.

Viirelänstä tulee maanantaina kolme miestä Heikkilään töihin. Varmaan Antti, Lauri ja Eino. Veeti ja Aarne ovat jääneet omia kotitöitä tekemään. Heiskanperältä tuli usein Heikkilään Johannes Vähäsarja, moponsa perässä oli kengitystyökalut tai taotut viikatit. Isäntä kengitti hevosia usein itsekin, vaikka homma on selän päälle käyvä.

Työväkeä tarvittiin

Viiden harjurin, Heiskan veljesten ja Matti Kivijuuren lisäksi talossa tekee koko ajan kaksi-kolme timpuria rakennusten korjauksia ja kunnostuksia. Iso urakka oli edelliskevään navetan rakennus, iso ja remonteja tehtiin myös Pajarissa ja Muhjalassa. Jooseppi-aittaa nostettiin ja kengitettiin kivijalallaan ties monen kerran. Ilman jatkuvaa huolenpitoa tuo Nivalan vanhimpiin kuuluva aittarakennus olisi jo lahonnut kasaan.

Naisväelle riitti kovasti hommia, kun yli kymmenen työmiestä ruokittiin jatkuvasti monta kertaa pitkän työpäivän aikana. Kotitalousharjoittelijoitten ja karjakon lisäksi emäntäväkeen kuului tietenkin Helvi Oja, joka oli tullut taloon nuorena tyttönä vuonna 1939.

Tiistaina ollaan vielä Kiekon kesantomaille, mutta keskiviikkona alkaa AIV:n teko niittosilppurilla. Koko viikon jatkuva helle purkautuu ukkoskuuroksi. AIV:n teossa tarvittiin talikkomiehiä kuorman purkuun ja siilon tasoitukseen.

Onko Nivalan ensimmäiset salaojitukset tehty Haapaperällä Alangossa noin 100 vuotta sitten. Siihen aikaan ei ole ollut vielä salaojituslainoja tarjolla.

Kalenterista ei löydy vielä merkintää isosta elevaattorista, joka siilon kylkeen tuotiin. Jouko ja Kujalan Mikko toivat Haukiputaalta sen pitkän kuljettimen Mikon uuden nopeakulkuisen Nuffieldin perässä. Olivat ajaneet Oulun keskustan kautta, paljonko lie yli kymmenmetrin kuljetin perässä. Kaupungin kiertävää Pohjantietä ei vielä ollut.

Torstaina on Tammalassa tehty AIV:tä iltapäivään asti, jolloin tulee tosi kova ukonilma. Rehunteko muuttuu kyn-töhommaksi Korpiaan kesantomaille.

Perjantaina on selkeämpää säätä, mutta rehuntekoa jatketaan vasta juhannuksen jälkeen. Kesantojen auraamista riittää, ei tarvitse Super-Majorin jouten olla. Iltapäivällä on oltu pihassa, tallin edusta siivotaan juhannukuntoon.

Presidenttipari vierailulla

Naapurikaupungin lehti selostaa 50-vuoden takaista presidentti Urho Kekkonen vierailua Nivalassa. Harjuriipojalle hyvin tutusta Heikkilän tuvan ovesta kuvassa astuu ulos presidentti ja rouva Sylvi Kekkonen. Isäntä näkyy kuvassa tulevan ulos presidenttiparin jäsestä. Veikko Kallio on tuossa kuvassa 50-vuotias. Hänen syntymästään on tänä vuonna kulunut 100 vuotta.

Onko mahdollista, että presidenttipari yöpyi Pajarissa tuolla matkallaan Nivalaan? Joku on kuitenkin puhunut,

että saunottuaan Pajarin savusaunassa presidentti olisi uinut Malisjoessa, mikä ei olisi Kekkonen tempuksi mikään ihme. Sitä me poikasit kuitenkin ihmeteltiin, että miten tuossa Mantilan rannassa pystyy uimaan, kun siinä ei ole vettä. Kunnan uimapaikka oli alempana Pesosen rannassa. Olisi mukava tietää, onko tässä kuulopuheessa perää.

Maalaisliitolla isot juhlat

Presidentin vierailu Nivalassa on liittynyt Maalaisliiton 50-vuotisjuhliin. Juhlien aikaan me pikkukossitkin päästiin tienamaan. Jaettiin juhkakentällä Maakansa-lehtiä yleisölle. Jonkun nippu oli sitten nakattu Likanotkon ojaan nuorisoseuran kentällä. Kun jakelupalkkio oli saatu, niin jätskinyöntiin oli tullut kiire. Meidänperän kossit jaettiin kyllä joka lehti tarkkaan, olihan Takalon Eino maksanut meille poikasille hyvin, kun täytettiin paperisia patjapusseja Lanterin riihellä. Pusseihin tukittiin olkia patjantäyteksi. Juhlavieraita nukkuikin sitten yhteismajoitustiloissaan olkipatjoilla.

Suvijuhlien suuri lippukulkue lähti Rientolan kentältä kirkonkylän läpi kohti Tuiskulaa. Lippukulkue lienee pisimpiä, mitä Suomessa on nähty. Niilo-veljeni kanssa seurattiin kulkuetta vanhan kunnansairaalan portin pielessä. Vieläkin muistamme tahdit, kun isä löi suurta rumpua kulkueen keulassa.

Salaojayhdistyksen johtokunta oli eräs isännän monien kokousmatkojen syy. Johtokuntaa on johtanut Eino Palovesi, Keski-Suomen läänin maaherra, läänin ylin poliisiviranomainen. Pih-tiputaan poliisiturma vuonna 1969 oli vaatinut nivalalaisen uhrin. Mauno Poikkimäki surmattiin neljäntenä poliisina tuossa surmanteossa.

Noiden salaojayhdistyksen kokouksien kautta on maaherra kertonut yksityiskohtia tuosta hirmuteosta, joita siihen aikaan ei tiedotusvälineissä ole käsitelty, niin kuin nykyään käsiteltäisiin iltapäivälehtien tyyliin.

Kun Mikko Niskanen teki siten aiheesta elokuvan ja presidentti Koivisto ensimmäisinä virkatönsä armahdi surmaajan pois vankilasta, ei tätä kaikki ole Nivalassa voineet ymmärtää vielä tänäkään päivänä.

AIV:n teko jatkuu

26.6. juhannus on ollut lomaa kotona. Päivällä on seurattu urheilukilpailuja Tuiskulan kentällä. Mieleen on jäänyt Takalon Roopen rauhallinen selostus kovaaäänisen välityksellä. Ei muistuttanut yhtään nykyisten urheiluselostajien nopeaa säkätystä. Kun Roope kuulutti nimen Wilhelm Porrassalmi, kuulosti tuo komea nimi vieläkin komeamalta.

Maanantaina jatkuu AIV:n teko. Korpiahaalta on haettu kymmenen kuormaa. Kesälomalainen Jorma Kallio on tullut rehuntekoon mukaan. Rättyä, Niku, Harjuriipoika ja Jorma tekevät rehua vielä tiistaipäivän. Missähän muut ovat olleet, ei ole kalenteriin merkitty. Varmaan Viirelän miehiä on ollut rehua talikoimassa. Pikkutorni on iltaan mennessä kattoon asti täynnä rehua. Keski-aiikkona Harjuriipoika on män-

nynkylvössä Hautalan takana sillä aukolla, jolla isännän ja Kujalan Eskon kanssa käytiin 18 päivä lauantaina.

Siihen juttuun Harjuriipoika laitto perätöntä tietoa. Ei Kujalan Esko mitään määntymäisiä ollut lupaamassa. Mäntyä ei enää kesällä istuteta vaan kylvetään suoraan siemenistä. Miten aukko on laikutettu, ei ole merkitty muistiin. Ala on kaksi hehtaaria. Muistissa on, että Rautojan perän perukoilta on laitettu kaveriksi eräs poikanen. Taisi Harjuriipoika vähän väheksyä kaveriaan, joka oli tuolloin tosiaan pienikasvuinen poikanen. Kohta sai kyllä huomata, että poika oli ahkera ja sitkeä uurastaja, joka ei turhia lorvailut. Nimi on Seppo Kauppila. Vuosikymmenien jälkeen ensi kerran tavatessamme, näin poikasen tilalla pitkän ja rotevan miehen. Seppo on kylvinyt loput määntymäsiemenet aukolle yksin ja Harjuriipoika on ajanut muraa uuden navetan seinustalle laitettaville nurmikoille. Torstaina jatkuu navetan ympäristön laito ja Korpiaan kesantomaa auras. Ukkoskuuroja.

1.7. perjantaina on aamuautolla menty Ouluun korvalääkärin tarkastukseen. Yli vuoden takaisesta korvaleikkauksesta lähtien oli näitä tarkastuksia tehtävä aika ajoin. Paakinaholla aamalla mentiin ja tullaan illalla takaisin. Paakinahon veljesten linjuri pysähtyy Haapaveden kirkolla Osulan eteen kello 18 illalla. Kysyn kuskilta, koska mennään Nivalaan. "Huomenaamulla", on lyhyt vastaus.

Pitkä kävelyreissu

Siinä ei auttanut muu kuin astua linja-autosta ulos, ottaa pitkä takki rullalle kainaloon ja suunnistaa kohti Ryyppymäkeä Nivalaan menevälle tielle. Kir-

konmäellä Kalervo Kallion Ryttykyn Saulusta tekemä hiihtäjäpatas kääntää päätään kuin kysyen: "Meinaatko kävellä." Mieluummin kävelen kuin hiihtäen. Vatjusjärven kohdalla katselen, näkyykö sitä rantaa, jolla joskus pikkupoikana oltiin Ahon Askon ja Johannes Vähäahon vetämällä kesäleirillä. Johannes-opettajassa oli meille poikasille sitä, mitä nykyään sanotaan karismaksi. Mukavat ja mieleenjäätneet muistot on siitäkin leiristä - joka oli partiolaisten - Ryttyjärven rannalla.

Länkänsuora tuntuu jo pitkältä Kesonerän jälkeen. Ohutpohjaisen pyhäkengän läpi on maantien pikkukivet jo kypsyttäneet jalkapohjat aikoja sitten tunnottomiksi. Kun kävely alkaa kylästäyttyä, pistetään välillä juoksuksi, ja kun juoksu väsyttää, taas kävellään. Hiljainen oli Nivalan ja Haapaveden välinen maantie tuohon aikaan iltayötä kohden. Eipä arvannut Harjuriipoika, että Ryttykyn kautta olisi mennyt Heiskanperän kautta Sarjankylän tielle ja siitä Nivalaan, matka olisi ollut suunnilleen sama. Olisi siitä tieltä ollut mukava poiketa Viirelän huilamaan. Kyllä Iita olisi laittanut heti kahvipannun tulelle ja kohtaa potut. Ystävällinen ja nauruinen Aarne olisi sanonut: "Jää nukkumaan, tuossa on sama sänky jossa nukuit talvella savotareissulla, kun olit Välimäen Eelin kanssa täällä." Kalenteriin on kirjattu perjantain kohdalle hyvin kaunis sää.

Illan viiletessä on ollut vilpoista Harjuriipojan pistellä jalan Haapavedeltä Nivalaan.

Lauantaina on Kiekon kesantomon kylvetty timotein ja Teutoburgerin siemenet sekaisin.

Harjuriipoika

Nivalassa tehtiin salaojaputkia Karvoskylän Savi Oy:llä. Putkenteko loppui 1970. Yhtenä syynä sanotaan olleen Paloheimo-yhtymän alennusmyynti Nivalan lähialueille. Paloheimon putket olisivat olleet muualla Suomessa paljon kalliimpia. Onhan se hyvinkin voinut olla mahdollista. Haapaperän lentokentän ojitus on kuulemma tehty Karvoskylän putkilla. Putket ovat kelvanneet lentokentän alle hyvän kestävyytensä ansiosta.

Pääministeri Urho Kekkonen vieraili Karvoskylän Maalaisliiton paikallisosaston 50-vuotisjuhlassa. Juhlat on pidetty Tyhtilässä. Kekkoselta oli Helsingissä kysytty, oliko sinulla kuulijoita. "Oli, polkupyöriäkin yksi hehtaari", vastasi Kekkonen kysyjälle (kertonut R.S.). Antti Niskanen oli luvannut siivota Saven pihan rikkiäisistä salaojaputkista ennen Kekkonen vierailua putkitehtaalla. Antti sanoi saaneensa putket halvalla ja ojitaneensa niillä Pikkaraisen pelot.